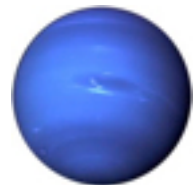

Jaarverslag 2018–2019

Internationale Taalklas

06- 854 18 133

itk@stichtingsintbavo.nl

www.haarlemtaal.nl

Voorwoord

Bent u na het lezen van dit document benieuwd hoe de praktijk er uit ziet.

Ik nodig u van harte uit om eens langs te komen!

Met vriendelijke groet,
namens het hele team van de ITK

Marieke Postma

Inhoudsopgave

Opzet ITK

Algemene informatie m.b.t. de opzet van de school, voedingsgebied leerlingen, doelstelling en afspraken.

Leerlingpopulatie

Wie zaten er in het afgelopen schooljaar in de ITK? Waar kwamen ze vandaan? Hoe lang hebben ze onderwijs gekregen in de ITK en was dit voldoende? Hoe gaat het nu met ze?

Van en naar school

Veel leerlingen komen met leerlingenvervoer op school. In de regio wordt gestart met regio rijder. Dit schooljaar hebben we gewerkt aan een nieuwe opzet.

Teamleden ITK

In de ITK werkt een bijzonder team. Zeer gemotiveerd en gedreven. Wat drijft ze? Waarom wordt er op deze school zoveel ontwikkeld? Wat zijn de uitdagingen binnen dit team?

Lesaanbod

Welke vakgebieden worden aangeboden? Zijn er veranderingen in het aanbod geweest in schooljaar 2018-19? Wat bleken uitdagingen in het lesaanbod? Wat bleek uit de analyse van de toetsgegevens? Waar gaan we komend jaar aan werken?

Doorstroom

Meerjarige ondersteuning in de regio voor nieuwkomers is belangrijk. Vanuit de ITK (i.s.m. samenwerkingsverband PO) starten we met het project 'ITK-maatje'. Tevens starten we ook (i.s.m. samenwerkingsverband VO) met een 'doorstroom begeleider'.

Financieel

Wat is de realisatie van het afgelopen jaar? Aan welke zaken hebben we geld uitgegeven?

Vooruitkijken naar '19-'20

Wat zijn komend schooljaar de aandachtspunten? Waar gaan we komend schooljaar in investeren?

Opzet ITK

De Internationale Taalklas (ITK) is een regio voorziening voor kinderen van nieuwkomers. Deze leerlingen wonen nog maar kort in Nederland en beheersen de Nederlandse taal nog niet voldoende om in te stromen in een reguliere groep met leeftijdsgenoten op de basisschool.

De school staat in Haarlem, om preciezer te zijn in Haarlem-Oost. De leerlingen wonen in de gemeente Haarlem maar ook in de gemeenten Zandvoort, Bloemendaal, Heemstede en Velsen

De leerlingen gaan iedere dag naar de ITK. Sommige leggen dus dagelijks een grote reisafstand af. Soms gaat dit met leerlingenvervoer maar steeds vaker met de fiets, lopend of het OV.

Landelijk valt de ITK onder de scholen 'regulier basisonderwijs'. Samen met de Don Bosco school heeft het het brinnummer 161C. Dit is een administratieve samenwerking. Aangezien de ITK specifiek voor nieuwkomers is, deelt de inspectie deze scholen in in types. De ITK is een type 2 school, een grotere zelfstandige nieuwkomersschool.

De stuurgroep heeft de regie

De ITK valt onder het bestuur van Stichting Sint Bavo en verzorgt het nieuwkomersonderwijs op verzoek van het Regionaal Bestuurlijk Overleg Zuid-Kennemerland/ Velsen (RBO). Aangezien de ITK een regio voorziening is, is er een stuurgroep namens het RBO en de gemeente Velsen, waarin de schoolbesturen uit de regio en diverse gemeenten worden vertegenwoordigd. De leden van deze stuurgroep zijn goed op de hoogte van de inhoudelijke en financiële zaken van de ITK, zij vergaderen meerdere malen per jaar. De stuurgroep rapporteert aan het RBO, dat gezamenlijk eindverantwoordelijk is voor deze voorziening.

De huidige stuurgroepsleden zijn:

Ben Custers (voorzitter)	namens de schoolbesturen
Irene Out	namens gemeenten Zuid Kennemerland
Karin Schuurman	namens de gemeente Velsen
Peter Velseboer	namens Stichting Sint Bavo (bevoegd gezag)
Marten Elkerbout	namens Spaarnesant
Marieke Postma	namens de ITK (directeur ITK)

De leerlingen stromen in vanuit het voedingsgebied zoals hierboven beschreven en ze stromen uit naar diverse scholen bij hen in de wijk. Het is ook om deze reden zo mooi dat de ITK wordt bestuurd door de stuurgroep en dat de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van deze voorziening bij het RBO ligt. De kwaliteit van het onderwijs van de ITK is goed, dat blijkt keer op keer ook uit de beoordeling van de onderwijsinspectie. Gezamenlijk profiteren we van goed onderwijs aan nieuwkomers in onze regio, waarna zij goed kunnen doorstromen naar een basisschool in hun eigen woonwijk.

Goed onderwijs?

Maar wat is goed onderwijs? Denken we hetzelfde over kwaliteit? In onze regio vinden we een aantal zaken belangrijk met betrekking tot dit onderwijs:

- Er is altijd plek voor een nieuwkomer in de ITK
- Voor ouders en leerlingen is de ITK een veilige plek
- Iedere leerling krijgt een programma op maat (qua duur en inhoud)
- De ITK werkt cyclisch aan kwaliteitszorg
- De ITK wordt met een “goed” beoordeeld door de inspectie van onderwijs
- De ITK zorgt voor een goede overdracht aan de vervolgschool en deelt expertise
- De ITK legt, meerdere keren per jaar, verantwoording af aan de stuurgroep van het RBO
- De ITK is financieel gezond

Deze zaken hebben een stevige link met de praktijk. Dat er altijd plek is voor nieuwkomers betekent dat er geen wachtlijst is. Dit kan dus ook betekenen dat er gedurende het jaar een nieuwe groep wordt gestart, omdat er veel nieuwe leerlingen starten. Dat de ITK financieel gezond is, betekent dat we niet te veel groepen moeten opstarten. Aan het begin van het schooljaar starten we vaak met een beperkt aantal groepen en gedurende het jaar komen er groepen bij of sluiten we een groep, afhankelijk van de in- of uitstroom van leerlingen.

Het cyclisch werken aan kwaliteitszorg betekent dat we iedere maand met leerkrachten spreken m.b.t. de ontwikkeling van leerlingen(spreekuur), elke 13 weken de leerlingen toetsen, en elk jaar het gehele systeem tegen het licht houden. Uit de gesprekken met leerkrachten, toetsresultaten en teamgesprekken blijken knelpunten of uitdagingen. Hier gaan we dan weer mee aan de slag.

Regionale afspraken

Jaarlijks leggen we via het RBO een aantal afspraken vast omtrent de opzet van de ITK.

Op 11 oktober 2011 hebben de portefeuillehouders van de gemeenten Zuid-Kennemerland en gemeente Velsen ingestemd met een co-financiering in het kader van de gezamenlijke instandhouding van de ITK. Op verzoek van deze portefeuillehouders is een opdracht voor de stuurgroep ITK en het bevoegd gezag van de ITK geformuleerd, om onderzoek te doen

naar de mogelijkheden van een flexibeler en meer kostenefficiënte invulling van de ITK. De stuurgroep heeft een werkgroep samengesteld die de haalbaarheid hiervan heeft onderzocht.

De werkgroep, bestaande uit verschillende bestuurders van Salomo, Spaarnesant en Stichting Sint BAVO, een vertegenwoordiger van gemeente Zandvoort/Haarlem, de directeur van SWV Zuid-Kennemerland en de directeur van de ITK hebben in het voorjaar van 2012 onderzoek gedaan naar een kostenefficiënte & flexibele opzet.

Hieruit is geconcludeerd dat er zonder wachtlijst gedraaid moet worden, dit vereist dat de ITK gedurende het jaar kan groeien en kan krimpen. Tevens is er besloten dat de ITK intensieve individuele trajecten moet verzorgen, individueel qua inhoud en tijdsduur. Daarnaast is er besloten dat de omliggende gemeenten 4x per jaar €500,- per leerling bijdragen, op basis van de telling van eerste schooldag, 1 november, 1 februari en 1 mei. Omdat niet alle leerlingen gedurende het gehele traject in aanmerking komen voor de bijzondere bekostiging vanuit het Rijk, hebben de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs (Zuid Kennemerland & IJmond) aangeboden om deze nieuwkomers bijdrage te betalen voor de leerlingen die niet in aanmerking komen voor de bijzondere bekostiging.

Alle leerlingen hebben individuele doelen. De ene leerling heeft bijvoorbeeld een programma van 20 weken, de ander van 40 weken en soms van 60 weken. Dankzij de financiering van het samenwerkingsverband en de gemeenten is het mogelijk geweest om leerlingen de kans te geven hun traject af te maken. De ITK is, als een regionale voorziening in Zuid-Kennemerland en gemeente Velsen, een vast onderwerp, ook op de derde Regionale Educatieve Agenda van het Regionale Besturen Overleg Onderwijs Zuid-Kennemerland (RBO ZK) geplaatst. Een breed regionaal samengestelde stuurgroep Schakelklassen/ITK houdt namens het RBO toezicht op genoemde schakelvoorziening. Zij adviseert bevoegd gezag van de ITK bij de uitvoering van het ITK-onderwijs en rapporteert periodiek aan het RBO.

Leerlingpopulatie

Instroom

In de ITK zaten in het schooljaar '18-'19 gemiddeld 207 leerlingen. In september '18 zijn we gestart met 204 leerlingen en in mei '19 zaten er 214 leerlingen in de ITK. Door de constante in- en uitstroom is er veel fluctuatie. Er zijn in totaal 327 nieuwe leerlingen gestart gedurende dit schooljaar.

In Nederland zijn ongeveer 275 nieuwkomers locaties, de locatie in Haarlem is uniek. De locatie is uniek vanwege de diversiteit aan nieuwkomers die de locatie aantrekt. De nabijheid van Schiphol en de Zuidas, haven IJmuiden, stad Haarlem, dichtbij bollenvelden. Door deze diverse aanzuigende werkingen is de populatie van leerlingen in de ITK zeer divers.

Er zijn kinderen die uit oorlogsgebieden komen en gevlucht zijn uit het land van herkomst. Deze leerlingen wonen aan de Denneweg (Bloemendaal) of in een van de opvanglocaties in Velsen, of hebben een woning aangewezen gekregen door de gemeente. Veelal zijn deze leerlingen statushouders. Veel van deze leerlingen komen uit Syrië of uit Eritrea.

Maar ook kinderen waarvan de ouders in Nederland zijn gaan werken. Deze groep neemt sinds de waarschijnlijke komst van de Brexit toe. De leerlingen die komen, vanuit London, hebben diverse herkomstlanden (Belarus, Roemenië, Litouwen etc..). De ouders van de leerlingen die verhuizen omdat het bedrijf waar ze voor werken van London naar Amsterdam gaat, moeten een keuze maken. Een keuze voor het internationaal onderwijs of een reguliere basisschool. Ouders met kinderen onder de 10 jaar zijn vaker geneigd om voor het Nederlandse onderwijs te kiezen.

Daarnaast zijn er ook kinderen van ouders die door een relatie naar Nederland komen, moeder heeft een Nederlandse vriend of vader heeft een Nederlandse vriendin. Soms hebben deze leerlingen een Nederlands paspoort maar dat betekent niet dat ze Nederlands spreken of eerder in Nederland hebben gewoond.

Vervolgens zijn de onderlinge verschillen tussen leerlingen groot, niet alleen omdat ze uit een ander land komen en dus een andere taal spreken maar ook vanwege de schoolhistorie. Er zijn leerlingen die nog nooit naar school zijn geweest, denk aan leerlingen uit Eritrea. Ook zijn er leerlingen die op diverse internationale scholen hebben gezeten of leerlingen die vanwege de oorlog of vele verhuizingen langere tijd niet naar school zijn geweest.

Ondanks de diversiteit, 51 nationaliteiten, zijn er wel trends. In het afgelopen jaar kwamen veel Syriërs en Eritreeërs naar de regio. Daarnaast waren er dit afgelopen schooljaar veel leerlingen die zelf (of een van hun ouders) een Nederlands paspoort hebben.

De tijd in de ITK

Iedere leerling heeft een programma op maat. Gemiddeld gaan we uit van een jaar in een taalklas maar er zijn leerlingen die het programma sneller doorlopen, of al in een taalklas elders in het land hebben gezeten. In het afgelopen jaar gingen er 6 leerlingen terug naar hun land van herkomst.

Als de leerling start brengen we in kaart wat hij/zij al beheerst. Veel leerlingen zijn in eigen land, of in Nederland, al naar school geweest. Wij willen verder bouwen op deze kennis. Na de beginsituatie maken we een plan van aanpak met doelen die passend zijn bij deze leerling. Iedere leerling heeft een persoonlijk plan op maat. Dit persoonlijk plan wordt geschreven op een aantal vakgebieden: Technisch lezen, spelling, begrijpend lezen, mondelinge taal, rekenen en sociaal emotionele vaardigheden. Verderop in dit document meer informatie over de vakgebieden. Dat iedere leerling een programma op maat krijgt zegt veel over onze manier van werken. Bent u benieuwd naar deze aanpak? Dit staat beschreven in het document 'werken in de ITK' (zie website school), maar kom gerust ook een keer kijken.

Kijkje in groep Volle Maan: fluctuatie

In de tabel hiernaast is de fluctuatie op groep niveau te zien. In dit schooljaar zaten er 30 unieke leerlingen in deze groep. Dus ondanks dat er een gemiddelde groepsomvang was van 15 leerlingen en daardoor de groep (vanuit de cijfers) stabiel kan lijken was er veel fluctuatie.

In de ITK kiezen wij ervoor om de leerlingen in te delen op leeftijd. Wij zien dat leerlingen zich snel op hun gemak voelen bij leeftijdsgenoten en snel contact maken.

Ons systeem van leeftijdsgroepen betekent veel wisselingen gedurende het schooljaar. Dit vergt veel van een groep en de teamleden. De klasgenoten nemen regelmatig afscheid van leerlingen en verwelkomen ook vaak weer iemand in de groep.

Tijd	Aantal leerlingen
Na zomer	instroom 6 = 17
Herfstvakantie	uitstroom 3 = 14
Eind november	instroom 1 = 15
Kerstvakantie	uitstroom 4 = 11
Eind januari	instroom 5 = 16
Voorjaar	uitstroom 1 = 14
Mid maart	instroom 1 = 15
Meivakantie	uitstroom 4 = 11
Eind mei	instroom 4 = 15
eind juni	instroom 2 = 17
Zomer	uitstroom 6 = 11

Uitstroom

Als de leerlingen klaar zijn voor uitstroom dan beheersen ze een goede basis m.b.t. de Nederlandse mondelinge taal, technisch lezen, spelling, begrijpend lezen, rekenen. Tevens is er in de tijd in de ITK gewerkt aan een goede werkhouding en sociale vaardigheden. Op basis van de progressie en leeftijd adviseren we naar welke groep op een reguliere basisschool uitstroom het beste kan plaatsvinden. Dit betekent niet dat de leerling alle vaardigheden beheerst op het niveau van die groep. Het kost leerlingen ongeveer 5 jaar om een taal te leren, in de ITK krijgen de leerlingen een goede basis mee, daarna blijft ondersteuning belangrijk!

We ondersteunen ouders bij de keuze van de vervolgschool. Vervolgens nemen we contact op met directie/ib over de leerling en spreken we door wat er nodig is. De leerling gaat wennen en we spreken met de intern begeleider & leerkracht het overdrachtsdocument door. Afhankelijk van de zorgvraag komt er ondersteuning vanuit het ITK naar de school. De eerste paar bezoeken zijn voor de vervolgschool kosteloos. Hierna is het mogelijk dat de school een arrangement afneemt.

In het afgelopen jaar stroomden er 205 leerlingen uit naar een vervolgschool. In de tabel hiernaast is te zien dat leerlingen na de vakantie uitstromen. Daarnaast gingen er 6 leerlingen terug naar land van herkomst.

Leerlingen stromen uit naar het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Na de kerstvakantie zijn er 16 leerlingen doorgestroomd naar de ISK. Dit zijn er veel meer dan andere jaren. Meestal stromen er 2-3 leerlingen door naar de ISK gedurende het jaar.

Tijd	Uitstroom
Na herfstvakantie	21
Na kerstvakantie	48
Na voorjaarsvakantie	5
Na meivakantie	24
Na zomervakantie	107

Het dilemma was dat de ISK vaak vol zat, waardoor wij oudere broers/zussen een plek hebben gegeven in de ITK. We hadden rondom de kerst veel leerlingen die 12-15 jaar waren. Deze pasten sociaal emotioneel niet meer bij ons op school. Ook denken we dat de ISK qua perspectief deze leerlingen meer kan bieden. In de jaaranalyse hebben we binnen het team besproken dat dit moet veranderen. Wij zullen niet meer leerlingen aannemen omdat een andere school geen plek heeft. Wel kunnen wij de ISK steunen om mee te denken hoe zij het flexibel kunnen inrichten.

Een landelijke trend in het nieuwkomersonderwijs is dat leerlingen 2x per jaar kunnen uitstromen met kerst en zomer. Dit doen de scholen zodat er meer rust is in de klassen, tevens ook zodat ze meer zekerheid hebben qua leerlingaantal. Inherent aan 2x per jaar uitstromen is dat leerlingen iets langer blijven dan noodzakelijk. Tevens betekent het dat je eerder een nieuwe klas moet starten bij nieuwe instroom. In de ITK hebben we besloten ook komende schooljaar 5 uitstroom momenten te blijven volgen.

Welke VO-scholen?

In de 'Staat van het Onderwijs 2019' uit de inspectie hun zorgen over het aantal nieuwkomers dat naar een laag niveau VO scholen uitstroomt.

Nieuwkomers die Nederland binnen komen als ze 11 jaar zijn, staan voor een grote uitdaging. Het systeem zit ze echt tegen. Ze hebben een korte tijd om veel vaardigheden te leren, en dan moeten ze te vroeg een keuze maken qua VO-niveau.

In de ITK gaan deze leerlingen meestal na een periode nieuwkomersonderwijs nog een tijdje naar de kopklas.

	Alle leerlingen	Nieuwkomers
Voortgezet speciaal onderwijs	0,1	0,4
Praktijkonderwijs	0,9	6,9
Basisberoepsgerichte leerweg vmbo	5,9	14,7
Basisberoepsgerichte leerweg vmbo – kaderberoepsgerichte leerweg vmbo	3,5	6,6
Kaderberoepsgerichte leerweg vmbo	9,2	10,6
Kaderberoepsgerichte leerweg vmbo – gemengde/theoretische leerweg vmbo	3,6	4,1
Gemengde/theoretische leerweg vmbo	17,8	17,1
Gemengde/theoretische leerweg vmbo – havo	8,8	7,8
Havo	18,7	12,9
Havo/vwo	10,1	7,1
Vwo	21,2	11,7

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019d

In de tabel hiernaast een overzicht naar welke VO-niveau scholen de ITK leerlingen zijn uitgestroomd. In totaal zijn er 39 leerlingen uitgestroomd naar het VO.

We kunnen zien dat de grootste groep naar het VMBO-B doorstroomt, maar ook een hele grote groep naar het praktijkonderwijs. Veel van de leerlingen die naar het praktijkonderwijs zijn doorgestroomd zijn leerlingen die in land van herkomst niet naar school zijn geweest.

Het is evident dat deze leerlingen specifieke ondersteuning moeten blijven ontvangen. Met het samenwerkingsverband passend onderwijs VO en alle VO-scholen in de regio hebben we hierover gesproken. Komend schooljaar zal er op de ITK iemand worden aangesteld voor 1 dag per week die scholen hierin zal trainen en leerlingen goed zal volgen. We noemen deze persoon de 'doorstroombegeleider'.

VO-niveau	Aantal
VSO	0
Praktijkonderwijs	9
VMBO-B	13
VMBO-K	1
VMBO-T	9
HAVO	5
VWO	3

Van en naar school

Er zijn leerlingen die lopend naar school komen, fietsend, door ouders gebracht met de auto, er zijn zelfs leerlingen die op de bakfiets worden gebracht door ouders helemaal in een nieuw regenpak gestoken! Top prestaties voor zowel de leerlingen als hun ouders.

Vaak komt het hele gezin nieuw in Nederland. De eerste 10 weken moet iedereen zich oriënteren. Een nieuwe taal, een nieuwe plek. Alle gemeenten in de regio zorgen voor deze leerlingen voor leerlingenvervoer. Ondanks de goede inzet van iedereen, loopt dit lang niet altijd soepel. In het schooljaar '19-'20 gaat de regio starten met aanbesteding van de regio rijder. Via Regio Rijder zullen nog meer leerlingen vervoerd worden, hierdoor neemt flexibiliteit af. Flexibiliteit die zo inherent is aan de ITK.

Dit schooljaar hebben wij meerdere malen gezeten met diverse experts rondom leerlingen vervoer. De dilemma's waren:

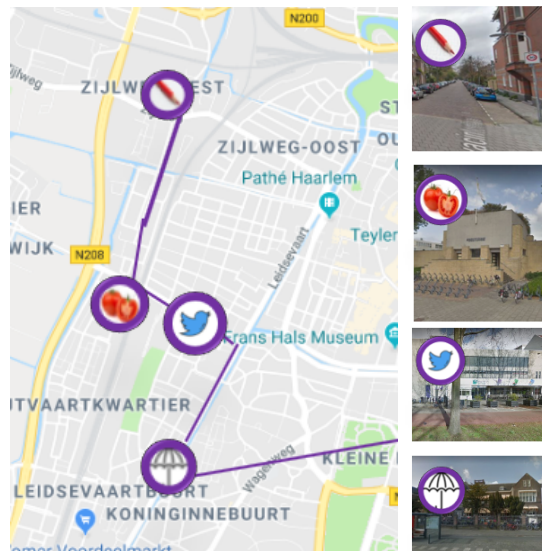
partij	dilemma's
vanuit gemeente	Kosten zijn überhaupt al heel hoog. Administratielast bij de ITK is enorm.
vanuit vervoerder	De wensen m.b.t. flexibiliteit zijn eigenlijk onmogelijk.
vanuit ITK	Wij willen nog meer flexibiliteit. Nu altijd 10 weken per leerling, maar soms kan het korter en soms langer. Daarnaast zouden we graag veel meer inzicht willen hebben.

Na een aantal gesprekken kwamen we, vlak voor het einde van het schooljaar, op een idee. Een idee dat we met 5 'eigen' lijndiensten gaan werken. Er zullen 5 bussen in Haarlem/Bloemendaal/Zandvoort gaan rijden. Elke bus heeft een route kleur, in de inzet route paars als voorbeeld. In iedere bus kunnen 8 leerlingen. De ITK deelt de leerlingen zelf in en bepaalt samen met ouders het opstappunt.

Een kind kan dus opstappen in 'route paars' bij opstappunt 'de tomaat'. De leerling heeft een plaatje van deze tomaat bij zich. Zo weet de buschauffeur dat het kind hier moet instappen (en in de middag ook weer uitstappen).

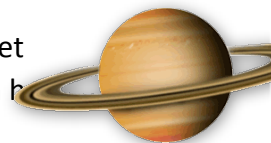
De ITK maakt elke dag lijsten en mailt deze door naar Regio Rijder. We mogen dit project starten als een pilot. Het project start gedurende de eerste 8 weken van het schooljaar. Daarna gaan we het evalueren.

Opzet: Route Paars

Teamleden van de ITK

Meteen na de zomervakantie 2018 versterkte 1 nieuw teamlid ons team. Gedurende het schooljaar zijn er drie leerkrachten, een adjunct en een onderwijsassistent gestart. Aan het einde van het jaar namen een leerkracht en de gymdocent afscheid.

Nieuwe teamleden krijgen een interne scholing (van een maatje en de ib'er). In de ITK hebben we 's middags geen vergaderingen. Dit betekent dat teamleden de tijd hebben om met elkaar te overleggen. Het is dan ook zeker de bedoeling om bij elkaar binnen te lopen. Dit moet ook want je moet vaak puzzelen m.b.t. het programma voor leerlingen (op maat). Het komende schooljaar willen teamleden graag gezamenlijk bewuster zaken ontwikkelen, met elkaar sparren, we zullen werkgroepen starten om dit te faciliteren.

In de evaluatie van '17-'18 werd er besloten dat onderwijsassistenten ook een vast maatje zouden krijgen en dat onderwijsassistenten vaker gaan overleggen. Dat is dit schooljaar gestart. Er is een kartrekker aangesteld en onderwijsassistenten geven dit overleg samen vorm, vaak schuift tijdens het laatste kwartier iemand van de directie aan. Tevens waren we in het schooljaar '17-'18 gestart met een beloning naar leerkrachtondersteuner. Gedurende het schooljaar '18-'19 zijn 7 onderwijsassistenten beoordeeld en ingeschaald in schaal 7.

De bewuste overstap, van 5 teamleden die dit schooljaar zijn gestart, blijft erg bijzonder. De meeste teamleden hadden een vaste aanstelling op een andere basisschool en zijn overgestapt naar de ITK waar ze gingen starten op een tijdelijk aanstelling vol onzekerheid. Wat ze over de streep trok was de doelgroep, de manier van lesgeven en het schoolklimaat.

De gemiddelde leeftijd van teamleden in de ITK is 44 jaar. We zien dat er veel leerkrachten met onderwijservaring en een eigen rugzak vol met andere ervaringen zeer geschikt zijn om te werken in de ITK. Het is dus zeker niet zo dat alle nieuwe leerkrachten 'net van de pabo' komen.

Binnen de ITK werken aan het einde van het schooljaar 44 teamleden. In totaal werken zijn voor 31.6 WTF. Dat betekent dat gemiddeld teamleden voor ruim 0,7 werken (3 1/2 dag).

Zij werken in verschillende schalen: OOP4, OOP5, OOP7, L10, L11, DB. In juni 2019 zien we, zie tabel, de volgende verdeling. Van de leerkrachten, 22.1 WTF, is 28% ingeschaald in de L11 schaal.

Schaal	Aantal	WTF	Percentage naar wtf
OOP 4	5	3,3	10%
OOP 5	1	0,8	2%
OOP 7	7	4,8	15%
L10	21	15,9	50%
L11	9	6,2	20%
DB	1	0,8	2%

Gedurende dit schooljaar hebben we een specialist van Marant gevraagd om te kijken of de leerkracht binnen de ITK niet al sowieso L11 leerkracht is. De specialist heeft met diverse teamleden gesproken. Hij constateerde dat de leerkrachtfunctie binnen L10 valt. Wel gaf hij als advies om doorgroei mogelijkheden voor teamleden te creëren.

Deze aandachtspunten nemen we mee naar het komend schooljaar. We blijven het belangrijk vinden dat we binnen de groepen differentiëren en dat we thematisch werken.

Deze materialen zijn niet gemaakt voor de kopklassen. Het afgelopen jaar werd er in de kopklas druk gewerkt aan de hand van thema's, zij willen graag de opzet loskoppelen van begrijpend lezen. De teamleden van de kopklas willen komend schooljaar een nieuwe invalshoek proberen. Ze zullen met het eerste thema met Wereld vol Woorden werken, het tweede met 'ontwikkelingsgericht onderwijs' en het derde thema met 'International Primary Curriculum'.

Actie:

- Thema indeling maken, zodra de materialen binnen zijn
- Goede werkgroep rondom implementatie Wereld vol Woorden
- De aandachtspunten, met name 'waar kan ik mijn ei kwijt' goed meenemen
- Geen groepsdoorbroken Zien=Snappen, wel Zien=Snappen blijven inzetten
- De kopklassen gaan de eerste 3 thema's met een verschillende opzet werken

Spelling

De resultaten van de bovenbouw leerlingen zijn niet zo hoog als we hadden verwacht. Tijdens de analyse concluderen we dat er niet minimaal 3x per week auditieve spellingsoefeningen worden gedaan. Komend schooljaar zal er in elke groep ondersteuning komen bij lezen en spelling - zodat dat er niet bij in schiet.

De laatste studiedag van het jaar besteedden we aan 'wat doe je met spelling', 'hoe doe je auditieve oefeningen'. Teamleden geven aan dat ze dit prettig vonden.

De kopklassen geven aan dat ze graag ook ander materiaal willen naast Spelling in de Lift.

Actie:

- Inzetten op ondersteuning voor auditieve spelling (voorkeur 3x per week)
- De al aangeschafte methode 'Spelling langs de lijn' beter onder de aandacht brengen.
- Goede uitleg hoe en waarom we auditieve oefeningen doen en hoe we werken met spelling

Begrijpend lezen

De resultaten zijn naar verwachting. Toch werken we met verouderd materiaal (Humpie Dumpie, Speurneus). Afgelopen schooljaar zijn we gestart met het testen met de CITO begrijpend lezen toets 3.0. Dit beviel goed voor leerlingen die uitstromen naar groep 5 en hoger. We zullen deze komend jaar door blijven voeren. Tevens zullen we door blijven zoeken naar geschikt begrijpend lezen materiaal.

Actie:

- Vervanger voor huidige methode Humpie Dumpie en Speurneus
- Invoeren CITO Begrijpend Lezen 3.0

Technisch lezen

We zijn blij met ons klankenonderwijs. Daarnaast gebruiken we veelvuldig de leesmap van Luc de Koning. In de laatste maanden kwam er een nieuwe map uit, deze is gemaakt voor iedere groep. Komend schooljaar zullen we de nieuwe AVI en DMT gaan invoeren, dit sluit dan mooi op elkaar aan.

Actie:

- Borgen manier van werken m.b.t. klanken onderwijs / Nieuwe AVI en DMT invoeren

Rekenen

Afgelopen jaar hebben we een leerlijn ontwikkeld waarin de minimale doelen en leerstof staan die je moet behandelen. Daarnaast hadden we ook een uitdaging in de kopklas met leerlingen die al wiskunde deden. We hebben een vrijwilliger gevonden die 1x per week wiskunde lessen aan hen geeft.

In de evaluatie concluderen we dat er toch een aantal leerlingen stagneren. We willen meer aandacht besteden aan de eerste periode van het informeel handelen. We concluderen dat we leerlingen te snel in het boek laten werken (formeel en abstract). Komend schooljaar willen we graag werken aan de informele fase en talig rekenen.

Actie:

- Bewust aanbieden van informele fase rondom rekenen
- Bewust aanbieden van talig rekenen

Op verzoek van alle teamleden is de manier van werken voor ieder vakgebied nog een duidelijk op papier gezet, zodat er één lijn blijft binnen de school. Iedere groep heeft dit in de klassenmap.

Cultureel en muziek

We zitten in een drie-jarig subsidie traject. De eerste twee jaren zitten er nu op. We hebben een investering gedaan in ons muziekonderwijs. Bij ons thematische onderwijs hebben we bij ieder thema een aantal dans- en muzieklessen ontworpen. Daarnaast hebben we instrumenten aangeschaft en een bronnenboek (1-2-3 zing). Door muziek kunnen leerlingen zich uiten en kunnen ze meer leren over elkaar. Tevens kan het goed samen gaan met groepsvorming en het aanleren van nieuwe woorden. Hier gaan we komend jaar mee door.

Sociaal Emotioneel

In de laatste maanden van het schooljaar spreken we veel over wat we graag willen m.b.t. het ondersteunen van de sociaal emotionele ontwikkeling bij leerlingen. We nodigen verschillende partijen uit om zich te presenteren (Rots en Water, Wonderwoordenwinkel en TeamUp). We besluiten dat we een pilot gaan starten met TeamUp. Tevens willen we schoolbrede afspraken weer beter gaan invoeren. Dit zullen we gaan doen op een positieve manier.

Actie:

- * Start pilot TeamUp
- * Schoolbrede afspraken weer invoeren

Doorstroom

Plan voor meerjarige ondersteuning in deze regio

In februari 2018 is er besloten dat er behoefte is aan een meerjarig ondersteuning programma voor nieuwkomers. Dit was het startschot voor een onderzoeksperiode.

Wat hebben deze leerlingen daadwerkelijk nodig? Wetenschappers geven aan dat leerlingen 5 jaar lang extra ondersteuning nodig hebben. Wat hebben hun leerkrachten nodig bij wie ze op de vervolgschool in de groep komen? Welke ondersteuning en hoe willen we dit vormgeven in onze regio?

Vanuit de ITK zijn er vragenlijsten afgenomen, interviews op locatie (met directie, leerkrachten en oud-leerlingen) en zijn op basis van die bevindingen met pilots gestart op scholen. In de laatste maanden van dit schooljaar ('18-'19) is het startschot gegeven voor het ITK-maatje project. Het doel is:

- vergroten kennis en expertise van de NT2 problematiek op de scholen
- het ITK maatje (een teamlid op de school) is in staat om een programma op maat te maken
- door dit ITK-maatje blijft de kennis op de school zelf en verspreidt die zich
- uitwisseling in de regio (ITK-maatjes onderling) en hierdoor versterking van de kennis en een dekkend aanbod in de regio

De besturen financieren de tijd van het ITK-maatje (halve dag per week). In mei 2019 hebben de scholen de kans gekregen om zich aan te melden. Er reageerden 23 scholen. Het komend schooljaar ('19-'20) zullen we de eerste 12 scholen/ITK-maatjes, gaan opleiden. Het zijn scholingstrajecten van 3 jaar. Meer over dit project: adviescentrum.haarlemtaal.nl/project

Reguliere ambulante zorg:

De reguliere AB-taken, zodra een school een vraag heeft meedenken of op locatie komen, gaat ook nog gewoon door. 6 weken na uitstroom van een leerling ontvangt de school een mail. Hierin kunnen ze aangeven hoe ze de overdracht hebben ervaren en of ze ondersteuning nodig hebben. De reguliere scholen ervaren dit als zinvol en prettig. Er zijn geen signalen dat hierin iets moet veranderen.

Doorstroombegeleider VO

Een de de IB'ers van de ITK zal het komend schooljaar 1 dag per week actief zijn als doorstroombegeleider. We hopen dan ook in het VO de kennis te vergroten t.a.v. meerjarige nieuwkomers.

Nieuw uit!

Ook hebben we dit jaar weer een boekje gemaakt waarin we tips hebben verzameld voor leerkrachten die een tweedejaars nieuwkomer krijgen in hun klas. Dit is een vervolg op 'anderstalige jonge kinderen bij jou in de klas'.

Financieel

De ITK draait met een schooljaarbegroting. Gedurende het jaar zijn er natuurlijk uitgaven maar ook inkomsten.

De inkomsten komen vanuit:

- reguliere gelden vanuit het Rijk (1 oktober telling)
- bijzondere bekostiging voor vreemdelingen en asielzoekers vanuit het Rijk (eerste schooldag, 1 november, 1 februari, 1 mei)
- 500 euro per leerling, per telmoment vanuit de gemeenten
- aanvullende bekostiging vanuit het SWV Zuid Kennemerland voor leerlingen die niet in aanmerking komen voor de bijzondere bekostiging vanuit het Rijk
- aanvullende bekostiging voor de kopklas vanuit het SWV
- eventuele additionele inkomsten door het geven van workshops of extra ondersteuning

Realisatie schooljaar 2018-19

Inkomsten	Realisatie	Opmerking
Inkomsten vanuit de verschillende bronnen	€ 2.447.253	Dit was hoger dan begroot omdat er meer leerlingen waren dan begroot.
Uitgaven	Realisatie	Opmerking
Personele kosten	€ 1.982.845	De uitgaven aan personeel vormen ruim 80% van de inkomsten. De PO-Raad geeft aan dat dit een landelijk gemiddelde is.
Huisvestingslasten	€ 93.790	De uitgaven zijn vooral aan het schoonmaakbedrijf en de energielasten.
Leermiddelen	€ 68.165	Dit is incl. alle kopieerkosten. De nieuwe methoden die we dit jaar wilden aanschaffen waren helaas nog niet op de markt.
Overige lasten	€ 120.057	Overige lasten en de 4% afdracht naar Stichting Sint Bavo

Op de volgende pagina specifieker de realisatie 2018-19. We zijn in 2018-19 geëindigd met € 154.546 aan positieve balans. Dit bedrag nemen we mee naar komend schooljaar. Met de fluctuaties in de ITK en de huidige groei lijkt het verstandig om een spaarpotje te hebben.

	Begroting 2018-08 - 2019-07	Realisatie 2018-08 - 2019-07
Inkomsten		
Vergoeding salariskosten	€ 1.341.905	€ 1.530.736
Vergoeding schoolbudget PAB	€ 121.010	€ 127.704
Totaal: rijksbijdrage OC&W	€ 1.462.915	€ 1.658.440
Subsidie OCW niet-geoormerkt	€ 31.873	€ 39.958
Totaal: Overige subsidies OC&W	€ 31.873	€ 39.958
Overige verg Passend Onderwijs	€ 85.000	€ 94.329
Totaal: SWV Passend Onderwijs	€ 85.000	€ 94.329
Verg. sal.kst. detacheringen	€ -	€ 123
Totaal: Detachering personeel	€ -	€ 123
Verg. sal. Kst. Overigen	€ -	€ 4.391
Totaal: Overige	€ -	€ 4.391
ZW uitkeringen ex lumpsum	€ -	€ 16.307
Totaal: Uitkeringen	€ -	€ 16.307
Verg. materiele instandhouding	€ 144.913	€ 136.595
Totaal: (norm.) rijksbijdrage OC&W	€ 144.913	€ 136.595
Vrijval subs. egalitatie Gem	€ -	€ 15.512
Subsidie Gemeente	€ 340.000	€ 406.500
Totaal: Gemeentelijke bijdragen	€ 340.000	€ 422.012
Ouderbijdragen	€ -	€ 4.368
Totaal: Ouderbijdragen	€ -	€ 4.368
Opbrengst huur en medegebruik	€ -	€ 900
Totaal: Verhuur onroerende zaken	€ -	€ 900
Overige vergoedingen	€ 10.000	€ 69.830
Totaal: Overige	€ 10.000	€ 69.830
Totaal: inkomsten	€ 2.074.701	€ 2.447.253

	Begroting 2018-08 - 2019-07	Realisatie 2018-08 - 2019-07
Uitgaven		
Directie	€ 67.901	€ 69.482
Totaal: Directie	€ 67.901	€ 69.482
Leerkrachten	€ 1.173.282	€ 1.411.240
Additionalie kosten bijv. verlof, detachering, ziekte	€ -	€ 36.104
Totaal: Onderwizzend personeel	€ 1.173.282	€ 1.447.344
OOP incl. administratie	€ 382.276	€ 416.991
Totaal: Ondersteunend Personeel (OOP)	€ 382.276	€ 416.991
Salariskosten BAPD	€ 2.444	€ 2.585
Totaal: Overige	€ 2.444	€ 2.585
Vrijwilligerswerk	€ -	€ 920
Reiskosten	€ -	€ 2.634
Attenties personeel	€ 2.000	€ 1.685
EHBO Cursussen	€ 600	€ 839
(Naschooling)	€ 25.000	€ 16.632
Begeleiding en coaching	€ -	€ 340
Teamactiviteiten	€ 1.000	€ 2.881
Kosten uitbestedingen derden	€ 15.000	€ 20.699
Overige pers. gerelateerde kstn	€ 119.623	€ -187
Totaal: Overige personele lasten	€ 163.223	€ 46.443
Afschr. kosten onderw.apo&mach	€ 800	€ 830
Afschr.kosten kantoormeubilair	€ 1.000	€ 1.318
Afschr. kosten schoolmeubilair	€ 5.000	€ 5.060
Afschr. kosten huish.apo&mach	€ -	€ 249
Totaal: Inventaris en apparatuur	€ 6.800	€ 7.457
Afschr./vingskosten OLP	€ 800	€ 811
Afschr. kosten ICT	€ 13.000	€ 19.591
Totaal: Overige materiële vaste activa	€ 13.800	€ 20.402
Huur gym en sport accommodatie	€ 1.000	€ 3.228
Totaal: Huur	€ 1.000	€ 3.228
Dagelijks onderhoud gebouwen	€ 7.500	€ 18.210
Beveiligingskosten	€ 2.500	€ 1.152
Jaarlijks-/contractonderhoud	€ 2.000	€ 592
Totaal: Klein onderhoud en exploitatie	€ 12.000	€ 19.954
Tuinsonderhoud	€ 3.500	€ 4.133
Totaal: Tuinsonderhoud	€ 3.500	€ 4.133
Schoonmaakbedrijf	€ 30.000	€ 28.296
Totaal: Schoonmaakkosten	€ 30.000	€ 28.296
Electriciteit	€ 5.500	€ 7.497
Verwarming (gas)	€ 22.000	€ 27.236
Water	€ 1.500	€ 1.413
Totaal: Energie en water	€ 29.000	€ 36.146
Afvoer afval	€ 2.000	€ 2.024
Totaal: Heffingen	€ 2.000	€ 2.024
Overige huisvestingslasten	€ 2.000	€ -
Totaal: Overige huisvestingslasten	€ 2.000	€ -
Verbruiksmat./leermiddelen	€ 45.000	€ 37.091
ICT	€ 10.000	€ 6.289
Educatieve Software	€ 5.000	€ 6.470
Totaal: Leermiddelen (PO)	€ 60.000	€ 49.850
Contributies	€ 1.500	€ 1.275
Verzekeringen	€ 500	€ 5.396
Kosten Public Relations	€ -	€ 150
Doorbelaaste kosten	€ 83.000	€ 97.890
Totaal: Administratie- & beheerslasten	€ 85.000	€ 104.711
Onderhoud invent. en meubilair	€ 1.000	€ 10
Aanschaf kleine inventaris	€ 2.000	€ 3.604
Bibliotheek en docu.centrum	€ 500	€ 647
Reproductiekosten/Drukwerk	€ 21.000	€ 14.054
Totaal: Invent., app. en leermiddelen	€ 24.500	€ 18.315
Portokosten	€ 200	€ 92
Kantoorbenodigdheden	€ 1.000	€ 971
Kosten telecommunicatie	€ 3.000	€ 3.224
Toetsen en testen	€ -	€ 481
Vakliteratuur, Abonnementen	€ 1.000	€ 198
Auteursrechten	€ 500	€ 480
Culturele vorming	€ 1.000	€ -1.074
Leerlingenvervoer	€ -	€ 1.900
Kosten bijzondere activiteiten	€ 500	€ 2.557
Buitenschoolse activiteiten	€ -	€ 23
Jaarfeest/uitnod.	€ 500	€ 461
Feesten/leerlingen	€ -	€ 1.407
Huishoudelijke kosten	€ 2.500	€ 4.578
Overige algemene kosten	€ 1.000	€ 46
Totaal: Overige	€ 11.200	€ 15.346
Totaal uitgaven:	€ 2.089.926	€ 2.292.707

Vooruitkijken naar '19-'20

We kunnen het komend jaar weer blijven in het huidige gebouw. Indien we er meer leerlingen komen, heeft de gemeente ook een andere gebouw 'stand-by'. Dit betekent veel rust aan de start van het jaar. Daarnaast willen we werken aan het onderstaande:

Algemeen: Borgen en vasthouden:

- * Er is altijd plek voor een nieuwkomer in de ITK
- * Voor ouders en leerlingen is de ITK een veilige plek
- * Iedere leerling krijgt een programma op maat (qua duur en inhoud)
- * De ITK werkt cyclisch aan kwaliteitszorg
- * De ITK zorgt voor een goede overdracht aan de vervolgschool en deelt expertise
- * De ITK legt, meerdere keren per jaar, verantwoording af aan de stuurgroep van het RBO
- * De ITK is financieel gezond

Van en naar school: Starten met de pilot 'lijndiensten met een kleurtje'.

Teamleden: Faciliteren van werkgroepen en taakgroepen binnen de school + doorgroei mogelijkheden voor teamleden ontwikkelen

Lesaanbod

vakgebied	uitdagingen
<i>Algemeen</i>	Puntje op de i + borgen manier van werken
<i>Mondelinge taal</i>	- Thema indeling maken, zodra de materialen binnen zijn - Goede werkgroep rondom implementatie Wereld vol Woorden - De aandachtspunten evaluatie goed meenemen - Zien=Snappen blijven inzetten - De kopklassen gaan nieuwe thema opzet uitproberen
<i>Spelling</i>	- Inzetten op ondersteuning voor auditieve spelling - Borgen manier van werken met spelling
<i>Begrijpend lezen</i>	- Invoeren begrijpend lezen CITO 3.0 - Blijven zoeken naar geschikt materiaal
<i>Tech.lezen</i>	- Invoeren nieuwe AVI en DMT
<i>Rekenen</i>	- Bewust aanbieden van informele fase rondom rekenen - Bewust aanbieden van talig rekenen
<i>Sociaal Emotioneel</i>	- Start pilot TeamUp - Schoolbrede afspraken weer invoeren

Doorstroom

- * Uitvoeren project: ITK-maatje op de eerste 12 scholen
- * De doorstroombegeleider start met het ondersteunen in het VO